

:: Meslek Seçimi ::

Ben Neler Yapabilirim ?

Bir kimsenin kendisine uygun mesleği seçebilmesi için önce kişisel özellikler ve mesleklerin özellikleri konusunda ayrıntılı bilgi sahibi olması gereklidir.

"Ben neler yapabilirim ve ben edineceğim meslekten neler bekliyorum ? " mesleklerin özellikleri ise "ilgilendiğim meslekler ne gibi özellikler gerektirmektedir ve ne gibi olanaklar sağlamaktadır.?" sorularına verilecek cevaplara açıklık kazanacaktır. **"Ben neler yapabilirim"** sorusuna cevap verebilmesi için kişinin yeteneklerini tanıması gereklidir. İnsanların çok çeşitli işleri değişik düzeylerde yapabildikleri bir eğitim programından yararlanmada bireyler arasında farklar olduğu bilinen bir gerçektir. Yetenek bir eğitim programından bireyin ne derece başarılı olacağına ipuçlarını veren bilgi ve beceriler bütünü olup, kalıtımla getirilen öğrenme gücünün çevre desteği ve deneyimle geliştirilmiş kısmını ifade eder.

Meslek seciminde dikkate alınması gereken yetenekler tanımlanmıştır. Bunlardan bazıları :

Soyut Düşünebilme : Bu sözcük, sayı veya şekillerle ifade edilen soyut kavramları öğrenebilme ve bunları kullanarak akıl yürütme gücü olarak tanımlanabilir. Bu yetenek üniversite giriş sınavlarında sözel ve sayısal yetenek olarak ölçülür. Bu yeteneğe sahip kişilerin fizik, biyoloji ve sosyoloji gibi mesleklerde başarılı oldukları görülür.

Akılcı Bir Dille Yazabilme : Sözcükleri ustalıkla kullanabilme, zengin bir kelime dağarcığına ve çağrışımlı gücüne sahip olma şeklinde tanımlayabileceğimiz bu yetenek, dil-edebiyat programlarında başarı için gerekli olan ve yazarlarda gözlenen özel bir yetenektir. Bu yeteneği, sözcüklerle ifade edilen kavramları kullanarak akıl yürütebilme yeteneği ile karıştırmamak gereklidir.

Başkalarını Anlayabilme : İletişim sırasında karşıdaki insanın ne düşündüğünü, neler hissettiğini anlayabilme gücü olarak tanımlanan bu yetenek "eş duyum" (empati) olarak adlandırılmaktadır. Psikolojik yardım hizmetlerinde çalışan psikologların, psikolojik danışmanların, öğretmenlerin, hekim ve hemşirelerin yöneticilerin bu yeteneğe sahip olmaları mesleklerinde başarılı olmalarını sağlayabilir.

Şekil İletişimini Görebilme : Şekilleri ayrıntıları ile algılayabilme, şekiller arasındaki benzerlikleri ve farkları görebilme gücünü yansıtan bu yetenek, teknik alanlarda ve plastik sanatlar alanında başarı için gereklidir.

Uzay İlişkilerini Görebilme : Bu yetenek cisimleri üç boyutlu görebilme, bir şeklin düzlem üzerinde veya bir cismin uzayda hareketini göz önünde canlandırabilme (Mesela bir evin planına bakarak yapılmış hali) gücünü ifade eder. Tahmin edileceği gibi bu yetenek mimarlıkta, plastik sanatlarda, marangozluk ve terzilikte ve benzeri mesleklerde başarı için gereklidir.

Mekanik Yetenek : Uzay ilişkilerini görebilme, şekil ilişkileri yetenekleri ile ilişkili olan bu yetenek, bir makinanın işyerindeki ilkeyi kavrayabilme, makinanın parçaları arasındaki ilişkiyi görebilme, makina desenleri çizibilme veya makina geliştirici fikirler üretebilme gücünü ifade eder. Makina tamiri ve yapımı alanında çalışanlarda bu yeteneğin çok güçlü olması gerekir.

El - Parmak Becerisi : Elleri ve parmakları ustalıkla kullanabilme de bir özel bir yetenek olup kuyumculuk cerrahlık gibi küçük objelerle uğraşmayı gerektiren mesleklerde çalışanların bu yeteneklerin gelişmiş olması meslek başarısı için çok önemlidir.

Göz - El İş Birliği : Düz bir çizgi çizibilme, bir hedefi uzaktan vurabilme gibi becerilerde ifadesini bulan ve yetenek, el - parmak becerisi gibi mimarlıkta, sanatta, kaynakçılıkta, marangozlukta ve cerrahi alanında başarı sağlanması için gerekli bir yetenektir.

Kas Koordinasyonu : Güçlü kaslara sahip olmak ve bunları eş güdümlü kullanabilmek de bir yetenektir. Bu yetenek tahmin edileceği gibi sporla uğraşan kimselerde çok gelişmiştir. Spor meslekleri yanında ritmik dans, bale gibi sanat dalları bu yeteneği gerektiren alanlardır.

Renk Algısı : Bu yetenek renkleri ve aralarındaki ince farkları algılayabilme gücünü ifade eder. İç mimarlık dekorasyon gibi sanat dallarında, gıda üretimi gibi mesleklerde çalışanların renk körü olmamaları, renkleri iyi algılamaları gerekmektedir.

Yapıcılık : Alışılmış olanın dışına çıkabilme, yeni ve değişik fikirler yöntemler ortaya koyabilme gücü olan yapıcılık her türlü çalışma alanında kendini gösterebilirse de bilim ve sanat çalışmalarında, teknik alanlarda, işletmecilikte kişi yapıcı gücünü daha fazla ortaya fırsatı bulabilir.

Yukarıda tanımlananlardan başka müzik resim gibi, çok erken yaşlarda kendini gösteren sanat yetenekleri herkesçe bilinen ve belli çalışma alanları ile ilgili olan yeteneklerdir. Okullardaki çeşitli dersler ve ders dışında yapılan etkinlikler bu yeteneklerin kullanıldığı ve geliştirildiği çalışma alanlarıdır. Yeteneklerini tanımak isteyen bir kimse, okulda çeşitli konuları öğrenmeye çalışırken yaşadıkları üzerinde düşünebilir; hangi konuları daha çabuk ve kolay, hangilerini zorlukla öğrendiğine bakarak, yetenekleri hakkında bir fikir edinebilir. Bir kimse geçmiş başarılarını

tarafsız bir tutumla değerlendirebildiği ölçüde yetenekleri hakkında doğru bir karar verir.

Bir Kişinin Şahsiyetini Belirleyen Nedir ?

Her şey. Bir bireyin şahsiyeti, hoş veya sempatik, arkadaşça ve kötü huylu veya hoş olmayan veya şüpheli veya hemen savunmaya geçer gibi (çok sık olarak yapmaya alıştığımız şekilde) sınıflandırılmaz. Bir bireyin şahsiyeti bu bireyin bugün toplam olarak ne olduğudur. Giyimi yiyecek tercihi, zevk aldığı ve kaçındığı konuşmalar, jest ve mimikleri, düşünceleri meseleleri ele alış tarzı. Her bireyin şahsiyeti bir başkasından tamamen farklıdır. Şahsiyet ; kalıtım, yetiştirilme, öğrenim veya öğrenimsizlik, çevre, iş ve eğlence deneyimleri, anne-babanın tesiri, din gibi etrafımızdaki tüm sosyal etkenlerin bir eseridir. Tüm bu etkilenmelerden insanlar hayatta karşılaştıkları ile (işle birlikte yaşama ile, yaşayışla, başarı ve başarısızlıkla) başa çıkabileceği bir şekilde şahsiyetini şekillendirmeyi öğrenir. Sonuç olarak şahsiyet, her bireyin hayatla kendisine has mücadele yolunun toplam ifadesidir.

İnsanlar Niçin Çalışır ?

İki nedenden dolayı ; birincisi, getirdiği para ve paranın satın aldığı gereksinimler ve zevkler için; ikincisi, diğer insanlarla beraber olmak veya kişisel başarıma duygusu gibi çalışmanın getirdiği tatmin. Çalışanların çoğu için hangi karşılık daha önemlidir, para mı yoksa iş tatmini mi ? Bu kişiye bağlıdır. Şüphesiz çoğumuz her ikisi için çalışıyoruz. Ancak kişisel yaşantımız için yeteri kadar çok bir gelir olmadığı sürece, iş tatmini arka planda kalır.

GENÇ VE MESLEK SEÇİMİ

Lise son sınıftaki öğrencilerin Öğrenci Seçme ve Yerleştirme sınavlarına (ÖSYS) girmesi bir bakıma ilerde çalışacağı iş alan(lar)ını ve mesleğini belirtmek anlamına gelmektedir. O halde meslek seçimi öncesindeki bir adayın öğrenmesi gereken bilgi ve tutumları şu şekilde özetleyebiliriz.

- Mesleki tercihler ilk ve orta öğretim boyunca verilecek kararlara ve yapılacak tercihlere yakından bağlıdır. O halde mesleki tercih, lise son sınıftan çok önce temel öğretim son kademesinde (sekiz yıllık ilk ve orta okulun sonunda) gireceğiniz orta öğretim kurumunun yapısına bağlı olarak değişecektir.
- Lisedeki alanınız ve aldığınız seçmeli dersler de mesleki tercihlerinize yön verecektir. Sosyal bilimler alanında öğrenim gören bir öğrencinin hiç bir kısıtlama olmamasına rağmen Sayısal Puan ile öğrenci alan yüksek öğretim programlarını istemesi onun başarı şansını düşürecektir.
- Mesleki tercihinizi yapmadan önce kendinizi tanıyınız. Kendinizi tanıyabilmeniz için ise, şu soruları irdeleyiniz.
- Beden ve boy durumum nasıl? Bazı meslekler belirli bir boy ve ağırlıkla sahip kişiler talep ederler.
- Beş duyu organının işlevli meslek seçiminden önemlidir.
- Kişisel özellikleriniz ile yapacağınız meslekler arasında yakın ilişkilervardır. Duygusal ve sosyal olgunluğunuz, kendinize güven dereceniz, girişkenlik ve ataklık meslek seçiminde göz önünde bulundurmanız gerekenlerden yalnızca bir kısmıdır.
- İlgileriniz de meslek seçiminde önemlidir. Neleri yapmaktan ve neleri yapmamaktan hoşlanıyorsunuz? Serbest zamanlarınızda nelerle uğraşıyorsunuz.? Bunlar size seçeceğiniz meslek konusunda ip uçları verir.
- Okul başarınız, öğrenim hayatınız boyunca başarılı olduğunuz ve başarılı olmadığınız dersler hangileri? Onlarla seçmeyi düşündüğünüz meslek(ler) arasında ilişki kurabilir mi?
- Güzel sanatların herhangi bir koluna karşı özel yeteneğiniz var mı? Kavrama gücünüz hangi alanda daha baskın?
- Aileniz sizden beklentileri ve ekonomik gücü nasıldır? Uzun süreli eğitim isteyen bir mesleğe yönelebilir misiniz? Bu soruları cevapladıktan sonra mesleklerle ilgili araştırmanızı yapınız.